

Ida Aukens åbningstale ved havforsker mødet

Taler

Ida Auken
Miljøminister

Dato

21. januar 2013

Sted

Roskilde Universitetscenter

Omstændigheder

Deltagere var ca. 250 danske havforskere og andre der beskæftiger sig bredt med havet, herunder universiteter, sektorforskningsinstitutioner, offentlige myndigheder, administratorer, rådgivere, konsulenter og industri.

Indledning

Kære alle sammen. Tak for invitationen til at komme her i dag og tale til jer. Årets havforsker møde byder på et væld af spændende oplæg om miljøtilstanden i de danske havområder. Og om de muligheder, der er for at forbedre den.

Det glæder mig. For der er ingen tvivl om, at miljøtilstanden i langt de fleste danske havområder ikke er, som vi kunne ønske det. Det er I og arrangementet her med til at sætte konstruktivt fokus på.

Havets betydning for Danmark

Inden jeg blev miljøminister, kendte jeg ikke betydningen af den lille tangloppe – haploops [haplåbs]. Men nu ved jeg, at den bygger sit eget hus på bunden af havet, og at det er et glubsk lille rovdyr.

Engang havde den mange naboer – faktisk bredte den sig over store dele af Kattegat. I dag har de langt til naboerne – rigtig langt.

Jeg vidste heller ikke, at vi i Danmark har et helt unikt samfund af en helt bestemt type svampe, de dyriske svampe, på havbunden øst for Læsø.

Både haploops og dyriske svampe skaber levesteder for andre dyr, og har på den måde stor betydning for biodiversiteten. Sådan bliver man klogere.

Havets natur og mangfoldighed er fascinerende. Vi kan ikke se det, og vi tænker ikke over det i det daglige. Men vi er afhængige af et godt havmiljø.

Når havet er sundt, forsyner det os med en række ydelser, som vi mennesker er afhængige af: Det er en kilde til naturoplevelser, sund mad, vedvarende energi, mineraler og råstoffer.

Havet har også en vigtig regulerende funktion i forhold til klimaforhold – noget vi har meget fokus på i disse år. Endelig rummer havet også en betydelig del af den danske natur og biodiversitet. Det skal vi værne om.

Miljøtilstanden i de danske havområder – havstrategien

I ved mindst ligeså godt som jeg, at mange danske havområder i dag ikke har det godt, desværre.

I den danske havstrategi fra oktober 2012 har vi beskrevet havets tilstand. Vi har givet de danske havområder et 360 graders eftersyn. Og det er ikke opløftende.

En række faktorer er medvirkende til, at de danske havområder er udfordret:

Tilførslen af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer er fortsat for stor – særligt i de kystnære områder og indre farvande.

I de åbne farvande er det især overfiskeri og fiskeri med bundsløbende redskaber, der påvirker naturen for hårdt.

I havstrategien har vi fået belyst udfordringerne. Vi vil ikke acceptere, at vi har dårlig miljøtilstand i de danske havområder, og vi er forpligtede til at passe bedre på havet. Det er vitalt for både mennesker og dyr.

Regeringen har med havstrategien udstukket kursen for, hvordan vi får et bedre havmiljø i Danmark. Der er tale om en ny samlet tilgang til marin miljøbeskyttelse, som vi ikke har set tidligere. Det er i sig selv et skridt i den rigtige retning.

Næringsstoffer, miljøfarlige stoffer og fiskeri

En af hovedudfordringerne for havmiljøet er tilførslen af næringsstoffer. Næringsstofferne er gode for græsset på marken, men dårlige for ålegræsset på havets bund.

Tilførslen af næringsstoffer fra land er reduceret betydeligt gennem de seneste år. Men der skal mere til.

Derfor er det helt afgørende at få vandplanerne ud igen, så de kan virke. Målet er, at vi kan fortsætte indsatsen i de kommende år – og få udledningerne endnu

længere ned.

Også tilførslen af miljøfarlige stoffer håndteres i vandplanerne. Der er dog den udfordring, at omfanget af miljøfarlige stoffer i havet i et vist omfang skyldes fortidens synder.

Det gælder for eksempel for TBT [tributyltin], som man tidligere brugte som bundmaling til skibe. Brugen af TBT som bundmaling er i dag forbudt. Desværre slipper vi ikke så nemt af med de uheldige miljøkonsekvenser fra de miljøfarlige stoffer.

En tredje hovedudfordring for havmiljøet er overfiskeri og fiskeri med bundsløbende redskaber. I den forbindelse kommer den nye europæiske fiskeripolitik til at spille en afgørende rolle.

Danmark arbejder for at integrere den fælles fiskeripolitik i en bred havpolitisk ramme med fokus på en økosystembaseret tilgang.

Nationalt kan der også være brug for en indsats. Det er noget af det, der bliver set på i den arbejdsgruppe om beskyttede områder i Kattegat, som regeringen nedsatte sidste forår. Det vender jeg tilbage til.

Marint affald

Havstrategien sætter også fokus på vigtige emner, som vi ikke har taget hånd om tidligere. Det gælder fx marint affald, som er et problem for havmiljøet – og strandkommunerne.

Regeringen har gjort det til et mål at mindske affaldsmængderne ved kysterne og ude i havet. Det er et vigtigt og ambitiøst mål.

Samtidig er det et område, hvor vi i dag mangler viden: Hvor kommer affaldet fra, og hvad betyder det for miljøet?

Derfor er vi gået sammen med andre lande om at skaffe mere viden. Viden, som gør os i stand til at handle endnu mere aktivt for at løse problemerne i fællesskab fremover.

Biodiversitet

Et andet vigtigt indsatsområde er tilstanden for dyr og planter i havet. Havet myldrer af liv – både kendt og ukendt.

Og det er alt sammen meget værdifuldt og helt uundværligt for et sundt og godt økosystem – lige fra haploops og søfjer til ålegræs og torsk.

Derfor er det for eksempel også et mål, at størrelsen af arealet af makroalger skal øges og artssammensætningen skal forbedres.

Samtidig har vi som mål, at forekomster af hestemuslingerev og tangloppesamfund ikke må forringes yderligere.

Vi skal også gøre mere for at sikre bestanden af marsvin, som skal være stabil eller stigende.

De mål vi har sat, skal til sammen være med til at sikre, at det samlede økosystem er i en god tilstand.

Er vi ambitiøse nok?

Nu er der sikkert nogen af jer, der tænker: ”Jamen, det er jo slet ikke ambitiøst nok. Vi skal have større bestande og langt bedre havmiljø. Det er ikke nok, at vi accepterer status quo. Hvordan kan vi være tilfredse, bare fordi den dårlige miljøtilstand måske ikke bliver *værre*?”

Hvis det er dét, I tænker, så har I ret: På den lange bane er målet et bedre havmiljø.

Nu og her handler det om at sikre, at det ikke bliver *værre*. Vi *skal* stoppe den dårlige udvikling.

Mere viden – skal skaffes i internationale samarbejder

Og så må vi også indse, at vi gerne vil have mere viden på mange områder.

De mekanismer, der påvirker havmiljøet, er vanskelige at forstå. Nogle gange kender vi ikke kilderne til de negative påvirkninger. Nogle gange ved vi ikke nok om konsekvenserne for dyre- og planteliv.

Jeg har allerede nævnt marint affald som et eksempel. Men det gælder også områder som undervandsstøj, havets betydning for klimaregulering og effekterne af den samlede påvirkning fra menneskelige aktiviteter på havmiljøet.

Ligesom på marint affald arbejder vi også sammen med andre lande om at indsamle viden om for eksempel kilder og konsekvenser.

Vi arbejder blandt andet sammen med England, Holland og en række andre lande om at udvikle metoder, der kan belyse den samlede påvirkning fra menneskeskabte aktiviteter.

Vi er også gået sammen med en række andre Nordsølande om at lave en koordineret overvågning af havmiljøet.

Frem mod 2014 vil Miljøministeriet derudover udarbejde et overvågningsprogram med det formål, at vi i Danmark løbende kan vurdere miljøtilstanden i de danske havområder.

Overvågningen vil ikke alene give os viden om miljøtilstanden, den vil også gøre os klogere på nogle af de områder, hvor vi mangler viden i dag.

Den vil give os ny viden om tilstanden i Nordsøen – noget vi gerne vil vide mere om. Og vi vil også blive klogere på, hvad årsagerne er til den dårlige tilstand for bunddyrene.

Samlet set vil det betyde, at vores indsats for et sundere havmiljø kan blive endnu mere målrettet og specifik i fremtiden.

Beskyttede områder

Jeg ved, at mange mener, at det er nødvendigt at lukke marine naturområder helt af for menneskelig påvirkning, så vi kan sikre biodiversiteten og en god miljøtilstand.

Senest har flere af de grønne organisationer peget på det i deres rapport ”Havets Natur”. Jeg lytter til argumenterne, og jeg har læst rapporten med interesse.

I havstrategien lægger regeringen op til, at der skal etableres et sammenhængende net af beskyttede marine områder.

I øjeblikket arbejder Naturstyrelsen sammen med Fødevareministeriet og Finansministeriet på at belyse mulighederne.

Vi undersøger blandt andet, hvilke marine områder der i så fald vil få mest ud af en beskyttelse.

Det gør vi ud fra en miljømæssig vinkel, det vil sige: Hvor er der noget marin natur, som vi særligt gerne vil værne om?

Og vi gør det ud fra en samfundsøkonomisk og erhvervsøkonomisk vinkel:

Det er et helt centralt mål for regeringen at nedbringe arbejdsløsheden og øge jobskabelsen.

Derfor skal vi også vurdere, hvordan vi for eksempel kan beskytte marine områder mod menneskelige påvirkninger, uden at det gør alt for ondt på fiskerierhvervet.

Det handler om at finde en balance og få tingene til at mødes. Vi har brug for at sikre et sundt og godt havmiljø til glæde og gavn også for kommende generationer samtidig med, at vi har en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

Afslutning: Jeres engagement er vigtigt for et godt havmiljø!

Jeg vil gerne benytte lejligheden her i dag til at takke for den interesse og de mange input til danske havstrategi. Det er meget nyttigt at kunne trække på jeres viden og ikke mindst jeres engagement.

Og netop jeres engagement for at sikre et sundt og godt havmiljø er dagen i dag et bevis på.

Det er vigtigt, at I er med til at sætte fokus på de udfordringer, vi står overfor. Og det er vigtigt, at I blander jer i debatten og bidrager med jeres viden.

Et sundt havmiljø er en forudsætning for, at vi fortsat kan nyde godt af havets ressourcer. Derfor er det afgørende, at vi finder den rette balance mellem brug af havets ressourcer og beskyttelsen af havmiljøet.

Regeringen har med den danske havstrategi sat pejlemærkerne for et godt og sundt havmiljø i fremtiden. Og nu skal vi have arbejdshandskerne på.

Det er vigtigt for mig at understrege, at regeringens havstrategi ikke er et punktum, men et første skridt på en lang vej.

Jeg vil gerne ønske jer alle et godt møde og nogle gode dage med spændende oplæg og livlig debat.

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Socialistisk Folkeparti, Åbningstale

Relateret

Ida Aukens tale ved Danmarks Naturfredningsforenings konference
29. november 2011

Ida Aukens tale ved Arktisk miljøministermøde
6. februar 2013

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-ved-havforskermoede>